

დაბა (კურორტ) გომისმთის ზოგადი ფონური ეკოლოგიური მდგომარეობა და სანიტარიული დაცვის ზონების პროექტი, ტომი 2

ა(ა)იპ ველური ბუნების დაცვის საზოგადოება „ჭაობი“

ა(ა)იპ საქართველოს სივრცითი განვითარების მართვის ინსტიტუტი

დაბა გომის მთის განაშენიანების გეგმების შემუშავების საპროექტო მომსახურება, II ეტაპი

SDMI® Georgia
13.09.2021

პროექტი შედგება ორი ტომისაგან

I ტომი: კურორტ დაბა გომის მთის ფონური ეკოლოგიური მდგომარეობა. რომელიც მოიცავს ზოგად ცნობებს კურორტ გომის მთის შესახებ; მდებარეობა, საზღვრები და მისასვლელი გზები; კლიმატი, ჰიდროლოგიური პირობები; გეოლოგია; მორფოლოგიური პირობები; საკვლევ ტერიტორია, ლანდშაფტი და ბიომრავალფეროვნება, ბუნებრივი წყაროები; საფრთხეები, ეკოსისტემური სერვისები, ხმაურის დონე.

II ტომი: დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონები. რომელიც მოიცავს: დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონების დაარსების დასაბუთება; სანიტარიული დაცვის I მკაცრი დაცვის ზონის საზღვრები; სანიტარიული დაცვის I მკაცრი დაცვის ზონის საზღვრები; სანიტარიული დაცვის I მკაცრი დაცვის ზონის საზღვრები; რეჟიმი დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონებში; სანიტარიულ-გამაჯანსაღებელი გეგმა; რეკომენდაციები.

პროექტის შედგენაში მონაწილეობდნენ: ი. მაჭუტაძე (ლანდშაფტების ეკოლოგი, კოორდინატორი), ალიოშა ბაკურიძე (თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის ფარმაცევტული ტექნოლოგიის დეპარტამენტის, ხელ-ლი, პროფესორი), ირა აბულაძე (აჭარის არ ჯანდაცვის სამინისტრო, მთავარი სპეციალისტი, ფარმაცევტი), ნინო მემიაძე (ბათუმის ბოტანიკური ბაღის ადგილობრივი ფლორის სამსახურის უფროსი, ბოტანიკოსი), ასლან ბოლქვაძე (დამოუკიდებელი ექსპერტი ორნითოლოგი, ზოოლოგი), რუსლან დავითაძე (აჭარის სატყეო დეპარტამენტი, მეტყევე)

სარჩევი

შესავალი	4
1. დაბა (კურორტი) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონების დადგენა/დასაბუთება	4
2. სანიტარიული დაცვის ზონების საზღვრები	4
2.1. სანიტარიული დაცვის I (მკაცრი) ზონის საზღვრების აღწერა.....	4
2.2. კურორტის სანიტარიული დაცვის II (შუალედური) ზონის საზღვრების აღწერა	5
2.3. კურორტის სანიტარიული დაცვის III (სამეთვალყურეო) ზონის საზღვრებისაღწერა	5
3. რეჟიმი კურორტი გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონებში.....	5
3.1. რეჟიმი სანიტარიული დაცვის I ზონაში	6
3.2. რეჟიმი სანიტარიული დაცვის II ზონაში	6
3.3. რეჟიმი სანიტარიული III (სამეთვალყურეო) დაცვის ზონაში	7
4. კურორტის სანიტარიული დაცვის ზონებში გასატარებელი ღონისძიებების ნუსხა.....	8
4.1. სანიტარიულ-გამაჯანსაღებელი გეგმა გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონებში	8
5. რეკომენდაციები	10

შესავალი

კურორტ გომის მთის არსებული ეკოლოგიური გარემოსდაცვითი ფონური სიტუაციიდან (არასისტემური განაშენიანება, ტყის ფართობების მითვისება, ტყის ჭრა, გადაჭარბებული და უსისტემო მოვება, სამკურნალო მცენარეების მასიური მოპოვება/შეგროვება, რის გამოც სუბალპურმა ტყის სარტყელმა მნიშვნელოვნად დაბლა დაიწია, ეროზიული ფართობების გაფართოვება, კლიმატის ცვლილება, ფაუნის სახეობების მნიშვნელოვნად შემცირება, ჰაბიტატის მოდიფიკაცია და დეგრადაცია)გამომდინარედა სავსე სამუშაოებით მოპოვებული მასალების გაანალიზების საფუძველზე გამოიყო სანიტარიული დაცვის ზონები, საქართველოს კანონების: „კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ“, „წყლის შესახებ“ და„წილის შესახებ“ და საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 26 მარტის#161 დადგენილების მოთხოვნების შესაბამისად.

დადგინდა დაბა (კურორტ)გომის მთის სანიტარიული I,II,III დაცვის ზონები. ცალკეული ზონისათვის შემუშავდა ამკრძალავი და სანიტარიულ–გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების გეგმა.

1. დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონების დადგენა/დასაბუთება

კურორტ გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონების პროექტის შედგენის სახელმძღვანელოა საქართველოს კანონი „კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ“ (#1296,20.03.1998წ).

ეს კანონი განსაზღვრავს საქართველოს კურორტებზე საწარმოთა განთავსების, სამეწარმეო საქმიანობის, სამკურნალო რესურსებით სარგებლობისა და მოსახლეობის განსახლების აუცილებელ პირობებს, ადგენს სანიტარიული დაცვის ზონებს და კრძალავს იმ სამუშაოებს, რაც აბინძურებს ნიადაგს, წყალს, ჰაერს; ზიანს აყენებს გომის მთის სუბალპური სარტყლის კლიმატის მაფორმირებელ ტყეებს, იწვევს ეროზიულ პროცესებს, უარყოფითად მოქმედებს ბუნებრივ სამკურნალო რესურსებზე და კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიულ მდგომარეობაზე.

კანონის მიზანია ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების თვისებების შენარჩუნება და მათი დაბინძურების, გამოლევისა და გამოფიტვისაგან დაცვის მიზნით სანიტარიული დაცვის ზონების დადგენა.

სანიტარიული დაცვის ზონებისათვის დადგინდა აუცილებელი ამკრძალავი სანიტარიულ–გამაჯანსაღებელ ღონისძიებათა გეგმა, რაც ხელს შეუწყობს გომის მთის სუბალპური ლანდშაფტის შენარჩუნებას, უზრუნველყოფს ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების სანიტარიული ნორმების დაცვას, ხელსაყრელ პირობებს შექმნის მკურნალობისა და დასვენებისა და რეკრეაციისათვის.

სანიტარიული დაცვის ზონები დგინდება ყველა კურორტისათვის.

2. სანიტარიული დაცვის ზონების საზღვრები

2.1. სანიტარიული დაცვის I (მკაცრი) ზონის საზღვრების აღწერა

სანიტარიული დაცვის I ზონის საზღვრების დადგენისას გათვალისწინებულია: საქართველოს კანონის „კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ“ მუხლი 5. ბუნებრივი სამკურნალო რესურსები, პუნქტი ა)

მინერალური წყლების საბადოები (ან მათი უბნები), რომლებიც გამოიყენება ადგილზე სამკურნალოდ ან ჩამოსასხმელად; რომლის მიხედვითაც აქამდე ცნობილ დაბა (კურორტ) გომის მთის ბუნებრივ სამკურნალო რესურსს, როგორცაა სუბალპური მაღალმთის წიწვოვანი და შერეული ტყეები, როგორც გომის მთის სუბალპური კლიმატის მაფორმირებელს, საველე კვლევების შედეგად დაემატა თუმანოვის როგორც მინერალური სამკურნალო წყალი. რამაც კურორტ გომის მთის სამკურნალო, გამაჯანსაღებელი და რეკრეაციული ხიბლი კიდევ უფრო მეტად გაზარდა. თუმანოვის წყაროს წყალის წინასწარმა ქიმიური ანალიზმა გვიჩვენა, რომ ის შეიძლება წარმატებით იქნას გამოყენებული კუჭნაწლავის ტრაქტისა და ჰეპატობილიარული სისტემის სხვადასხვა დაავადებების დროს მხარდამჭერი ფარმაკოთერაპიისათვის, ასევე შესაძლებელია მისი ბალნეოლოგიურ და კოსმეტოლოგიურ პრაქტიკაში გამოყენება თუმანოვის წყლის ქიმიური ანალიზი იხ. დანართი 1) . სანიტარიული დაცვის I (მკაცრი რეჟიმის) ზონა მოიცავს სუბალპური ბუჩქნარებითა და მაღალ ბალახეულობით თუმანოვის წყაროს ბუნებრივ გამოსასვლელს და საზღვარი გეოგრაფიულ ჰაბიტატებს მიყვება. იხ. რუკა დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონები.

2.2. კურორტის სანიტარიული დაცვის II (შეზღუდული) ზონის საზღვრების აღწერა

სანიტარიული დაცვის II (შეზღუდული) ზონა მოიცავს კურორტ გომის მთის იმ ტერიტორიას, სადაც გაშენებულია საკურორტო ობიექტები, კურორტის ინფრასტრუქტურის სხვა შენობა-ნაგებობები, ან დაგეგმილია მათი გაშენება. ამ სანიტარიული ზონის დადგენისას გათვალისწინებულია ტყის ბუნებრივი სახით აღდგენითი ღონისძიებების შესაძლებლობები მწვანე ეკონომიკის მიდგომების მიხედვით, მოიალალების მიერ საქონლის გადაჭარბებული მოვების გამო საძოვრების მართვის გეგმის შემუშავება. შესაბამისად დადგინდა II სანიტარიული ზონის ზუსტი საზღვრები. იხ. რუკა დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონები.

2.3. კურორტის სანიტარიული დაცვის III (სამეთვალყურეო) ზონის საზღვრების აღწერა

კურორტ გომის მთისთვის სანიტარიული დაცვის III ზონის საზღვრის განსაზღვრას საფუძვლად დაედო დასავლეთი, ჩრდილოეთი ასევე სამხრეთ-აღმოსავლეთი ფერდობი წიფლნარი შერეული ტყის ქვედა საზღვარი, ხოლო აღმოსავლეთისა და ნაწილობრივ სამხრეთ-აღმოსავლეთისას კი მთები: მოყორილი, ბასურა, ჩუნია, მგლის საწოლი და სომლა. სამხრეთით სამეთვალყურეო ზონაში მოექცა აჭი-გოგიეთის სატყეო უბანი, სადაც აჭარის სატყეო სააგენტო ტყის ბუნებრივი განახლების პროექტს ახორციელებს. ეს საკმაოდ დიდი ტერიტორიაა, რომელზედაც დასახლებული პუნქტები ან მაღალი ანთროპოგენური დატვირთვის ტერიტორიები განლაგებული არ არის. იხ. რუკა დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონები.

3. რეჟიმი კურორტ გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონებში

კურორტ გომის მთის სანიტარიული დაცვა დაკავშირებულია იმ პრობლემებთან, რასაც ბუნებრივ სამკურნალო წყლებს, კლიმატსა და სუბალპური სარტყლის მცენარეულობაზე

ახდენს სამშენებლო სამუშაოები, ტრანსპორტი, ტყის ჭრა, საქონლის გადაჭარბებული მოვება, კანალიზაციისა და წყალსადენის სისტემის არარსებობა და სხვა. ამიტომ სამკურნალო ბუნებრივი წყლების, სუბალპური კლიმატის მაფორმირებელი სუბალპური მცენარეულობის ეფექტურად დაცვის მიზნით სანიტარიული დაცვის ზონებში დგინდება საქმიანობის სათანადო რეჟიმი.

3.1. რეჟიმი სანიტარიული დაცვის I ზონაში

სანიტარიული დაცვის პირველი ზონა მოიცავს ბუნებრივი სამკურნალო თუმანოვის წყაროს გამოსასვლელს მოქმედი სანიტარიულ-ჰიგიენური წესებისა და ნორმების შესაბამისად განსაზღვრული მიმდებარე მცენარეულ საფარით (სუბალპური მაღალბალახეულობა და სუბალპური ბუჩქნარები).

თუმანოვის სამკურნალო წყაროს წყლის დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად I ზონაში დგინდება მოქმედების მკაცრი რეჟიმი, რომელიც კრძალავს ყველა იმ სამუშაოს, რაც დაკავშირებული არ არის სამკურნალო წყაროს გამოყენებასთან, აგრეთვე საწარმოო და სასოფლო-სამეურნეო ობიექტების მშენებლობას, სამთო და მიწის სხვა სამუშაოებს, ფიზიკური პირების მუდმივ ან დროებით ცხოვრებას, ნაგავსაყრელების მოწყობას და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ნარჩენების სხვა ნებისმიერი ფორმით განთავსებას (საქართველოს კანონი კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ - #1296-III, 1998წ.20 მარტი- მუხლი7).

პირველი ზონის ტერიტორიაზე დაშვებულია მხოლოდ ბუნებრივი სამკურნალო თუმანოვის წყაროს წყლის გამოყენებასთან დაკავშირებული საქმიანობა.

თუმანოვის წყაროს წყლის ალიზის შედეგები იხილეთ დანართ 1-ში.

3.2. რეჟიმი სანიტარიული დაცვის II ზონაში

სანიტარიული დაცვის II ზონა (შეზღუდული) მოიცავს ტერიტორიას, სადაც განლაგებულია საცხოვრებელი სახლები, კურორტის ინფრასტრუქტურის სხვა შენობა-ნაგებობები, სუბალპური ტყე, ბუჩქნარი და ა.შ.

გომის მთის კლიმატის დაცვისა და შენარჩუნების, ეკოლოგიური გარემოს გაჯანსაღების და პრობლემების (ეროზია, მეწყერი) თავიდან აცილების მიზნით II ზონაში დგინდება მოქმედების შესაბამისი რეჟიმი.

სანიტარიული დაცვის (შეზღუდული) II ზონაში აიკრძალოს:

1. ობიექტების მშენებლობა და ექსპლუატაცია, რომლებიც უშუალოდ დაკავშირებული არ არის ბუნებრივი სამკურნალო ფაქტორების გამოყენებასთან და გომის მთის სუბალპური კურორტის განვითარებასთან;
2. ახალი საწარმოო ობიექტების მშენებლობა და ექსპლუატაცია, რომლებიც უშუალოდ დაკავშირებული არ არის კურორტის კეთილმოწყობასთან და საკურორტო ადგილის ათვისებასთან;
3. მეცხოველეობისა და მეფრინველეობის ფერმების მშენებლობა და ექსპლუატაცია;
4. მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონების მოწყობა და ექსპლუატაცია;
5. საწყობების მშენებლობა ქიმიური ნივთიერებების შესანახად, მათ შორის შხამქიმიკატების, მინერალური სასუქების, საწვავ-საპოხი მასალების, ასევე სხვა პროექტების განხორციელება და ნაგებობების მოწყობა, როლებმაც შესაძლებელია გავლენა მოახდინოს კურორტის ბუნებრივ კლიმატურ პირობებზე;
6. ახალი სატრანზიტო-საავტომობილო გზების მშენებლობა და ექსპლუატაცია;

7. გაწმენდისა და გაუვნებლობის გარეშე ყველა სახის ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ზედაპირული წყლის ობიექტებში;
8. სპეციალური გამწმენდი ნაგებობების გარეშე (სანიაღვრე წყლების გაწმენდა ნავთობის ჯამური ნახშირწყალბადებისა და შეწონილი ნაწილაკებისგან) კოლექტიური ავტოსატრანსპორტო სადგომების მოწყობა და ექსპლუატაცია;
9. შესაბამისი საკანალიზაციო და წყალმომარაგების სისტემის გარეშე ახალი საცხოვრებელი სახლების, სასტუმროების, დასასვენებელი სახლების, სანატორიუმების და სხვა ობიექტების მშენებლობა და ექსპლუატაცია;
10. სასაფლაოების მოწყობა და ექსპლუატაცია;
11. სასოფლო-სამეურნეო, საწარმოო და საოჯახო ნარჩენების შენახვა და ჩამარხვა;
12. პირუტყვის სასაფლაოების მოწყობა ან პირუტყვის ერთეული გვამების ჩამარხვა;
13. მცენარეთა ზრდის მასტიმულირებელი პრეპარატების, პესტიციდების, ჰერბიციდების, მინერალური სასუქების და სხვა ქიმიკატების გამოყენება (საკარანტინო მავნებლებისა და მცენარეების დაავადებების ფართოდ გავრცელებისას ნებადართულია კომპეტენტური სამსახურების მიერ ადამიანისათვის უვნებელი, ნაცადი ქიმიკატებით სანიტარიული სამუშაოების ჩატარება);
14. მიწის ნაკვეთების ისეთი გამოყენება, რომელიც იწვევს საკურორტო ადგილის ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების შემცირებას ან დაზიანებას;
15. ჩამდინარე წყლების სადრენაჟო და სარწყავი მიწდვრების მოწყობა;
16. ზონაში არსებული ტყეებისა და დეკიანების ჩეხვა;
17. სამკურნალო მცენარეების ველური ბუნებიდან შეგროვება/მოპოვება.

საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის #440 დადგენილებით „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“ და საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის #445 დადგენილებით „საქართველოს მცირე მდინარეების წყალდაცვითი ზოლების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“, რომელიც სამართლებრივად არეგულირებს მდინარეთა აუზების სიდიდისა და მდინარის სიგრძის შესაბამისად წყალდაცვითი ზოლის საზღვრებს, შესაბამისად, სანიტარიული დაცვის მეორე ზონაში წყლის რესურსების დაცვის მიზნით აუცილებელია გამოიყოს 10 მ სიგანის მქონე წყალდაცვითი ზონები. წყალდაცვით ზონაში შეიძლება შეტანილი იქნეს მდინარის მშრალი კალაპოტი, მისი შემადგენელი და ციკაბო ფერდობიანი ბუნებრივი ნაპირები, აგრეთვე ხეები, რომლებიც უშუალოდ ემიჯნება მდინარის ნაპირებს.

3.3. რეჟიმი სანიტარიული III (სამეთვალყურეო) დაცვის ზონაში

სანიტარიული დაცვის მესამე ზონა (სამეთვალყურეო) მოიცავს გომის მთის განსაკუთრებული სუბალპური კლიმატის მაფორმირებელი წიფლნარ-წაბლნარი, შერეული ფართოფოთლოვანი, მუქწიწვოვანი და სუბალპური ხალიანი ბუჩქნარების და სუბალპური მდელოების არეალს, რომელთა არასწორმა გამოყენებამ შესაძლოა უარყოფითი გავლენა მოახდინოს საკურორტო ზოლის სანიტარიულ და ლანდშაფტურ-კლიმატურ პირობებზე. ამ ზონის ფარგლებში დასაშვებია ის სამუშაოები, რომლებიც არ შეეცვლიან არსებულ ბუნებრივ სიტუაციას და უარყოფითად არ იმოქმედებენ ტერიტორიის სანიტარიულ მდგომარეობაზე.

ამასთან დაკავშირებით III ზონაში დგინდება რეჟიმი, რომელიც ითვალისწინებს ტერიტორიის რეგულარულ შემოვლას, კონტროლს და გარემოზე ადამიანების ზემოქმედების

მუდმივ მონიტორინგს და მუდმივი მორათორიუმის დაწესებას ხე-ტყეზე.

სანიტარიული დაცვის (სამეთვალყურეო) III ზონაში აიკრძალოს:

ტყის ჩეხვა (გარდა მოვლითი) ჭრებისა.

4. კურორტის სანიტარიული დაცვის ზონებში გასატარებელი ღონისძიებების ნუსხა

„კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის, მე-6 პუნქტის შესაბამისად „სანიტარიული დაცვის ზონების პროექტში გათვალისწინებული უნდა იქნას სანიტარიული დაცვის ზონების საზღვრები და ამ ზონებში გასატარებელი სანიტარიულ-გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების ნუსხა“. სანიტარიული დაცვის ზონებში გასატარებელი სანიტარიულ-გამაჯანსაღებელი ღონისძიებები ითვალისწინებს ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების შენარჩუნების და მათი დაბინძურებისაგან დაცვის, კლიმატის ცვლილების მარეგულირებელ დაკურორტის ტერიტორიის კეთილმოწყობის და საკურორტო ინფრასტრუქტურის განვითარების სამუშაოებს.

4.1. სანიტარიულ-გამაჯანსაღებელი გეგმა გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონებში

გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონებისათვის ცალ-ცალკე შემუშავდა სანიტარიულ-გამაჯანსაღებელი გეგმა.

N	სანიტარიულ-გამაჯანსაღებელი ღონისძიებები	შემსრულებელი	შესრულების ვადა
პირველი სანიტარიული დაცვის ზონა ბუნებრივი წყაროები			
	თუმანოვის წყაროს წყლის სამკურნალო ღირებულებებიდან გამომდინარე მისი ადგილზე სამკურნალოდ ან ჩამოსასხმელად გამოყენებისათვის მოეწყოს საშხაპე და აბაზანები	საქართველოს დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ფარმაცევტული კომპანიები	2022
სანიტარიული დაცვის მეორე ზონა			
1	ხმაურსა და აკუსტიკურ რეჟიმზე მუდმივი კონტროლი	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერიის გარემოს ზედამხედველობითი სამსახური	2022
2	მდინარეთა წყალდაცვითი (10 მ სიგანის) ზოლის დაარსება	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	2022
3	ნიადაგის წარცხვის, ეროზიული და მეწყერული პროცესების შესამცირებლად სანიაღვრე სისტემა მოწყობა	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	2022
4	წყალმომარაგების ცენტრალური ქსელის მოწყობა	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის	2022-2025

		მერია	
5	წყალშემკრები აუზის წყაროების მკაცრი დაცვა, სადაც აკრძალება პირუტყვის მოვება	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	2022
6	ცენტრალური საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობა	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	2022
7	ყველა ეროზირებულ და მეწყერსაშიშ ტერიტორიებზე პრევენციული ღონისძიებების შემუშავება (მაგ. ფართობების შემოღობვა ბუნებრივ განახლებისათვის)	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია, ოზურგეთის სატყეო სამსახურთან ერთად	2022
8	კურორტის ენერგო დამზოგავი მზის პანალებით უზრუნველყოფა	დონორი ორგანიზაციები	2022
ნარჩენების მართვა			
	მარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება გომის მთისათვის	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	2022
ტურიზმი			
1	კავშირი აჭარის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის ტურისტული პროდუქტების შესყიდვის სააგენტოსთან კომბინირებული სუბალპური აჭარა-გურიის ეკოტურისტული მარშრუტის ჩამოყალიბება და შესაბამისი ინფრასტრუქტურისა ჩამოყალიბება*	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	2022-2024
ველური ბუნების კონსერვაცია			
1.	სუბალპური სამკურნალო მცენარეების ბუნებიდან შეგროვების აკრძალვის მიზნით, ფართობების შერჩევა და მცენარეების მოშენება, მათი კონსერვაციისა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით	გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2022
2.	სუბალპური ხალიანი მდელოების დეკიანების ფართობების გაზრდა ამ მიზნით ფართობების შერჩევა შემოღობვა ბუნებრივ განახლებაზე ხელშეწყობა	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის სატყეო სააგენტო	2022
3	არსებული სამოვრების ეტაპობრივი შეფასება და მართვის გეგმის შედგენა	ოზურგეთის სატყეო სააგენტო გარემოს დაცვის და	

		სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	
4	II ზონის საზღვრების დაფიქსირება სასაზღვრო ნიშნულებით	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	2022
სანიტარიული დაცვის მესამე ზონა			
1	სუბალპური შერეული ფართოფოთლოვანი და მუქწიწვოვანი ტყისა და სუბალპური ბუჩქნარების მკაცრი დაცვა, მუდმივი მონიტორინგის და მორათორიუმის დაწესება ხე ტყის დამზადებაზე, სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტების ჩართულობა	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2022
2	ტყეების ბუნებრივ განახლებაზე ხელშეწყობა, როგორც კლიმატის ცვლილების შემარბილებელი ღონისძიებებისა	სატყეო სააგენტო გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2022
3	III ზონის საზღვრების დაფიქსირება სასაზღვრო ნიშნულებით	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერია	

* შენიშვნა. აჭარის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის ტურისტული პროდუქტების შესყიდვის სააგენტო გეგმავს აჭარის რეგიონში მოქცეულ გომის მთაზე, კერძოდ, ჯვარიმინდორზე, საპიკნიკე და თავშესაფრის ინფრასტრუქტურის მოწყობას, რომელიც შექმნის რეკრეაციულ გარემოს და გათვლილი იქნება როგორც მოლაშქრეებისთვის, ისე მთაში მოგზაურობის მოყვარული ვიზიტორებისთვის.

5. რეკომენდაციები

დაბა (კურორტ) გომის მთის სანიტარიული დაცვის ზონებში გასატარებელი ღონისძიებებთან გეგმის გარდა შემუშავდა რეკომენდაციები, რომელიც აუცილებელია სუბალპური კლიმატის შენარჩუნების, აქ არსებული ველური ბუნების კონსერვაციისა და გონივრული გამოყენებისათვის.

1.ეკო-დერეფნის მოწყობა:განსაკუთრებულია გომის მთის სიახლოვე UNESCO-ს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის „კოლხეთის ნოტიო ტყეები და ჭარბტენიანები“ ნომინირებულ კონტრიშის სახელმწიფო ნაკრძალთან. იმისათვის, რომ დაცული იქნას მაღალმთის შერეული წიფლნარი, სუბალპური მუქწიწვოვანი ტყეები, როგორც განსაკუთრებული ბიომრავალფეროვნების მქონე ეკოსისტემები, დაცული ტერიტორიების სააგენტო საქართველოს ველური ბუნების დაცვის ფონდთან ერთად გეგმავს კონტრიშის დაცული ტერიტორიების გაფართოვებას გომის მთისაკენ. ასევე ეკო-დერეფნის შექმნას, რომელიც მოიცავს ბახმაროს მომიჯნავე ტყეებს და პონტოს მუხის აღკვეთილს. ეკო-დერეფანში შევა გომის მთის მესამე სამეთვალყურეო სანიტარიული დაცვის ზონა (დანართი 2. შემოთავაზებული ეკო-დერეფნის რუკა). შერეული წიფლნარ-წაბლნარი და მუქწიწვოვანი ტყეები მოექცეს დაცული სტატუსის ქვეშ და ჩამოყალიბდეს გურიის სუბალპური ტყის ლანდშაფტის დაცული ტერიტორია. ამ ტყეების განსაკუთრებული მომმარაგებელი,

მარეგულირებელი (კლიმატის ცვლილებისა და ჰიდროლოგიური რეჟიმის), ჰაბიტატის და კულტურული სერვისებიდან გამომდინარე.

2. ტერიტორიები მოიცავს ჰაბიტატებს, რომლებიც ითვლება **ზურმუხტის ქსელის** ნაწილად. ეს არის მაღალპრიორიტეტული ტერიტორიების ქსელი, რომელიც ითვალისწინებს პან-ევროპული ველური ფლორისა და ფაუნის და მათი ბუნებრივი ჰაბიტატის შენარჩუნებას, რომელიც 1998 წელს დაიწყო 1998 წელს დაიწყო ევროპის საბჭოს მიერ როგორც მათი სამუშაოს ნაწილი ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების კონსერვაციის შესახებ კონვენციის (ბერნის კონვენცია).

3. სუბალპური **სამკურნალო მცენარეების ბუნებიდან მოპოვება/შეგროვების აკრძალვის** მიზნით, ფართობების შერჩევა და მცენარეების მოშენება, მათი კონსერვაციისა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით; მიაღწევისათვის გახდეს სავალდებულო კენკროვნების, განსაკუთრებით საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობის ალპური მოცხარის მოშენება, რომელსაც სამკურნალო ღირებულებაც გააჩნია და რომლის პოპულაციური რიცხოვნება ძალიან მცირდება. ასევე სხვა სუბალპური მცენარეების მოშენება: მერქიანი სახეობები: აღმოსავლური ნამვი (*Picea orientalis* L.), სოჭი (*Abies nordmanniana* L.), ლიტვინოვის არყი (*Betula litwinowii* A. Doluch), ბუჩქები: ასკილი (*Rosa canina*), ჩვეულებრივი მოცვი (*Vaccinium myrtillus* L.). ბალახები: დედოფლის თითა (*Veronica officinalis* L.). დიდგულა (*Sambucus nigra* L.), გვიმრები: მთის ჩადუნა (გვიმრა) (*Dryopteris filix mass*), ეწრის გვიმრა (*Pteridium tauricum* (presl) U. Krecz.), თავშავა (*Origanum vulgare* L.), კლდის დუმა (*Sedum caucasicum* L.), მაჯადვერი (*Daphne mezereum*), მდგნალი (*Salix caprea* F.), მთის პიტნა (*Calamintha grandiflora* (L.) Moench.), მწვავე ფუნთუშა (*Sedum acre* M.B.), უკვდავა (ნეგო) (*Helichrysum graveolens* (Bieb.) Sweet.), უცუნა ლამაზი (*Colchicum speciosum* Stev.), ქაფუნა (*Herniaria glabra* L.).

4. **სამოვრები და რეგულირება** ძოვების შემცირების მიზნით, ამკრძალავი საინფორმაციო დაფების მოწყობა იმ ადგილებში, სადაც განსაკუთრებული საფრთხე ექმნება ბუნებრივ განახლებას; არსებული სამოვრების ეტაპობრივი შეფასება და მართვის გეგმის შედგენა; სამოვრების გადასარეკი ტრასის შექმნა;

5. **ტყის ბუნებრივ განახლებაზე ხელშეწყობის მიზნით:** ალტერნატიული საწვავით უზრუნველყოფა; ტყის ბუნებრივი განახლებისას განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს სასარგებლო მწერის ფუტკარის დაცვისა და გამრავლებისათვის ტყის თაფლოვანი ხე მცენარეების ცაცხვისა და წაბლის აღდგენას/დაცვას და შენარჩუნებას. სწორედ ამიტომაც სანიტარიული დაცვის მესამე სამეთვალყურეო დაცვის ზონა ცაცხვისა და წაბლის კორომებსაც მოიცავს.

6. **გომის მთის სანიტარული დაცვის ზონებში სუბალპური მუქწიწვოვანი და ფართოფოთლოვანი ტყის ბუნებრივი სახით აღდგენა**, როგორც ეროზიის საწინააღმდეგო, დეგრადირებული ჰაბიტატების აღდგენის, ფაუნის სამყაროს სახეობების დაბრუნების, კლიმატისა და ეკოსისტემური სერვისების შენარჩუნებისა და კლიმატის ცვლილების შემარბილებელი ღონისძიება. ტყეების დაცვა, აღდგენა და ეკო-დერეფნის შექმნა აუცილებელია ფაუნის სახეობებისათვის, რათა აღდგეს ძუძუმწოვრების მოსახლეობა ამტერიტორიაზე. ეკო-დერეფნის დაარსებით ხელი შეეწყობა ეკოტურიზმს. შეიქმნება შესაბამისი ბუნებასთან შეხამებული და შერწყმული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა.